

TEZA:

Obwiniony radca prawny wniósł o zmianę terminu rozprawy przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym z uwagi na wcześniej wyznaczony w tym samym dniu termin rozprawy sądowej, w której Obwiniony był pełnomocnikiem. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny nie uwzględnił wniosku Obwinionego, czym naruszył jego prawo do obrony. Dlatego należało uchylić orzeczenie Okręgowego Sadu Dyscyplinarnego i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania.

WO-108/23**O R Z E C Z E N I E**

z dnia 11 października 2023 r.

**Wyższy Sąd Dyscyplinarny
Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie**

w składzie:

Przewodniczący: SWSD Karolina Szał**Sędziowie:** SWSD Piotr Karwat
SWSD Sławomir Bereza**Protokolant:** Barbara Sarnowska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Dariusza Drozdowskiego,

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 października 2023 r. sprawy radcy prawnego D. N. (numer wpisu ...), obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2022 r., poz. 1166 z późn. zm.) w związku z art. 6, art. 11 i art. 12 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r.),

na skutek odwołania z dnia 22 maja 2023 r. złożonego przez Obwinionego D.N. od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 20 kwietnia 2023 r. wydanego w sprawie o sygn. akt D 1/22,

orzeka:

- I. uchyliła zaskarżone orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 20 kwietnia 2023 r. wydane w sprawie o sygn. akt D 1/22 w całości i przekazuje sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania;
- II. rozstrzygnięcie o zryczałtowanych kosztach postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w kwocie 1 800,00 zł (słownie: jeden tysiąc

osiemset zł) pozostawia Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 1 lutego 2022 r. Rzecznik Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych wystąpił do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych o ukaranie radcy prawnego D. N. (numer wpisu ...), obwinionego o popełnienie deliktu dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w związku z art. 6, art. 11 i art. 12 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r.).

Orzeczeniem z dnia 20 kwietnia 2023 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych, sygn. akt D 1/22 uznał Obwinionego D. N. winnym tego, że w trakcie wykonywania czynności zawodowych uchybił zasadom godności wykonywania zawodu radcy prawnego oraz zasadom sumienności i należytej staranności poprzez to, że pomimo wielokrotnych ponagleń nie uregulował zobowiązań wynikających z faktury VAT nr 34/2019 z dnia 12 lipca 2019 roku opiewającej na kwotę 184,50 zł z terminem płatności określonym na dzień 12 lipca 2019 roku oraz z faktury VAT nr 36/2019 z dnia 17 lipca 2019 roku opiewającej na kwotę 307,50 zł z terminem płatności określonym na dzień 17 lipca 2019 roku, które to faktury obejmowały należności z tytułu zastępstwa procesowego przed Sądem Rejonowym, następnie zaś obowiązku zapłaty z tytułu ww. faktur VAT nie zrealizował także pomimo wydania prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego V Wydział Gospodarczy z dnia 17 lipca 2020 roku sygn. akt V GC 157/20 zasądzającego od obwinionego D.N. na rzecz pokrzywdzonego W. J. łączną kwotę 492,00 zł tytułem należności głównej wynikającej z faktury VAT nr 34/2019 z dnia 12 lipca 2019 roku i faktury VAT nr 36/2019 z dnia 17 lipca 2019 roku, następnie zaś świadczenia tego nie spełnił pomimo wytoczenia przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego, tj. popełnienia deliktu dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w związku z art. 6, 11 ust. 1 i 2 i art. 12 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (w brzemieniu ustalonym Uchwałą nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki radcy Prawnego). Za popełnienie

powyższego deliktu Obwiniony D.N. został na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 3 i art. 65 ust. 2ba ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych ukarany karą pieniężną w wysokości 6 750,00 zł, tj. w wysokości trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dacie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego oraz na podstawie art. 65 ust. 2e ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych na Obwinionego nałożono obowiązek pokrzywdzonego w formie pisemnej listem poleconym w terminie 2 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia. Ponadto Obwiniony został obciążony kosztami postępowania dyscyplinarnego.

Od powyższego orzeczenia odwołanie złożył Obwiniony, zaskarżając je w całości. Obwiniony podniósł zarzut naruszenia „*art. 170 § 1a k.p.k. w związku z art. 31 k.k. i art. 6 k.p.k. oraz art. 42 Konstytucji, art. 6 ust. 3 lit. C EKPC i art. 14 ust. 3 pkt D i MPPOiP w związku z art. 74 (1) ustawy o radcach prawnych, mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.*” i wniósł o „*uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z poleceniem aby OSD, w ponownym postępowaniu, przeprowadził wszystkie dowody zmierzające do ustalenia przesłanek o jakich mowa w art. 31 k.k. i art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.*”.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny zważył co następuje:

Odwołanie obrońcy Obwinionego zasługuje na uwzględnienie, choć z przyczyny innej niż wynikająca z podniesionych zarzutów. W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego zachodzi bowiem bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. w związku 74¹ i art. 68³ ust. 2 i ust. 5 ustawy o radcach prawnych.

Zgodnie z treścią art. 68³ ust. 2 ustawy o radcach prawnych niestawiennictwo obwinionego lub jego obrońcy na rozprawę, posiedzenie lub na wezwanie rzecznika dyscyplinarnego nie wstrzymuje rozpoznania sprawy lub przeprowadzenia czynności, chyba że należycie usprawiedliwią oni swoją nieobecność, jednocześnie wnosząc o odroczenie lub przerwanie rozprawy lub posiedzenia lub o nieprzeprowadzenie czynności przed rzecznikiem, albo sąd dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny z ważnych przyczyn uzna ich obecność za konieczną, zaś zgodnie z art. 68³ ust. 5 ww. ustawy należyte usprawiedliwienie niestawiennictwa obwinionego lub jego obrońcy na rozprawie lub na wezwanie rzecznika dyscyplinarnego wymaga wskazania i uprawdopodobnienia wyjątkowych przyczyn (...).

Odnosząc powyższe uregulowania do sprawy niniejszej wskazać należy, iż

Obwiniony wnioskiem z dnia 11 kwietnia 2023 r. (wpływ do OSD – 12 kwietnia 2023 r.) wniósł o zmianę terminu rozprawy z uwagi na wcześniej wyznaczony w tym samym dniu termin posiedzenia Sądu Rejonowego w sprawie o sygn. akt XIII Ns 735/19/HT, w której Obwiniony był pełnomocnikiem. Zaznaczyć przy tym należy, iż ww. wniosek Obwinionego został sformułowany i przesłany do OSD niezwłocznie po otrzymaniu wezwania o terminie rozprawy dyscyplinarnej wyznaczonej na dzień 20 kwietnia 2023 r. (z.p.o. – k. 70 i koperta – k. 72). Na rozprawie w dniu 20 kwietnia 2023 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny uznał, iż Obwiniony nie usprawiedliwił swojej nieobecności i postanowił prowadzić rozprawę. Jak wynika z treści sporządzonego uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, OSD uznał, iż wbrew twierdzeniom Obwinionego nie został on wezwany przez Sąd Rejonowy do osobistego stawiennictwa na posiedzeniu, lecz otrzymał jedynie zawiadomienie o terminie posiedzenia jako pełnomocnik jednej ze stron postępowania. Dodatkowo, OSD wskazał, iż Obwiniony mógł ustanowić pełnomocnika substytucyjnego w sprawie przed Sądem Rejonowym. Ponadto, w ocenie OSD należało wziąć pod uwagę wcześniejszą postawę Obwinionego, co skutkowało uwzględnieniem w tym zakresie znanych OSD z urzędu przypadków innych postępowań dyscyplinarnych, w których Obwiniony wielokrotnie przedkładał zwolnienia lekarskie wnosząc o odroczenie rozprawy.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie podziela - na tle sprawy niniejszej - powyższej oceny wniosku Obwinionego. Wskazać bowiem należy, iż jedną z podstawowych czynności w ramach świadczenia pomocy prawnej przez radcę prawnego jest występowanie przed sądami w charakterze pełnomocnika. Pomimo, że przepisy szeroko rozumianej procedury cywilnej nie przewidują, co do zasady, obligatoryjnego udziału pełnomocnika w rozprawach i posiedzeniach sądu, to nie oznacza to jednak pełnej dowolności dla radcy prawnego, który w tym zakresie powinien kierować się standardami świadczenia pomocy prawnej, należytą starannością w tym zakresie, jak i interesem reprezentowanej strony. Zwrócić także należy uwagę, iż zaniechania radcy prawnego objawiające się brakiem uczestnictwa w wyznaczonych przez sąd rozprawach bądź posiedzeniach może być uznane, w niektórych okolicznościach, za czyn stanowiący delikt dyscyplinarny.

W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego możliwość właściwego usprawiedliwienia nie można ograniczać w analizowanym zakresie wyłącznie do przypadków obligatoryjnego udziału w rozprawach bądź posiedzeniach sądu (co ma miejsce w przypadkach pewnych kategorii spraw określonych w kodeksie

postępowania karnego). W tym miejscu przywołać także należy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2017 r., sygn. akt SDI 79/17, w uzasadnieniu którego Sąd uznał za okoliczność usprawiedliwiającą nieobecność na rozprawie dyscyplinarnej konieczność udziału Obwinionej i jej obrońcy z w negocjacjach biznesowych prowadzonych przez ich mocodawcę.

Na tle sprawy niniejszej zwrócić także należy uwagę, iż Obwiniony w piśmie z dnia

11 kwietnia 2023 r. wskazał na okoliczności sprawy, które – w ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego – w pełni uprawdopodobniały konieczność osobistego stawiennictwa Obwinionego jako pełnomocnika na posiedzeniu Sądu Rejonowego, co mogło wykluczać zasadność poszukiwania pełnomocnika substytucyjnego (pomijając przy tym niezbyt długi okres pomiędzy doręczeniem Obwinionemu wezwania na rozprawę dyscyplinarną a terminem posiedzenia przed Sądem Rejonowym).

Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie podziela także stanowiska OSD, jakoby Obwiniony powinien jako profesjonalny pełnomocnik z własnej inicjatywy złożyć wniosek

o niewyznaczenie terminów rozpraw dyscyplinarnych, w terminach, w których posiadane zaplanowane rozprawy jako pełnomocnik.

Ponadto zwrócić należy uwagę, iż w sprawie niniejszej, w której wniosek Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego o ukaranie wpłynął do OSD już w dniu 1 lutego 2022 r. zostały wyznaczone tylko dwa terminy rozprawy (29 marca 2023 r. i 20 kwietnia 2023 r.), przy czym nieobecność na pierwszym z nich Obwiniony usprawiedliwił w sposób nie budzący wątpliwości OSD. Powyższe okoliczności nie dają w ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego podstaw do stwierdzenia na obecnym etapie postępowania, iż Obwiniony w sprawie niniejszej podejmuje czynności zmierzające do osiągnięcia określonego skutku procesowego w postaci przedawnienia zarzucanego deliktu dyscyplinarnego, co wydaje się w szczególności problematyczne w przypadku czynu ciągłego, którego – jak się wydaje - dotyczy sprawa niniejsza.

Podsumowując, w ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Obwiniony należycie usprawiedliwił swoją nieobecność na rozprawie w dniu 20 kwietnia 2023 r. i wniósł o odroczenie rozprawy („zmianę terminu”), co czyniło przeprowadzenie rozprawy w tym dniu niedopuszczalnym. W sytuacji bowiem, gdy Obwiniony prawidłowo usprawiedliwił swoją nieobecność na rozprawie i wniósł o odroczenie terminu, to sąd dyscyplinarny jest zobowiązany do odroczenia rozprawy celem umożliwienia

Obwinionemu osobistą realizację prawa do obrony. W graniach tego prawa, określonego w art. 6 kodeksu postępowania karnego w związku z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych, mieści się bowiem także uprawnienie do osobistego odpierania zarzutów i wykazywania nietrafności zarzutów popełnienia zarzucanego Obwinionemu przewinienia dyscyplinarnego. Zwrócić w tym miejscu należy także uwagę na art. 117 § 2 kodeksu postępowania karnego w związku z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych czynności nie przeprowadza się, jeżeli osoba uprawniona nie stawiła się, ale należycie usprawiedliwiła swoje niestawiennictwo i wniosła o nieprzeprowadzenie czynności bez jej obecności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2016 r., sygn. akt SDI 9/16).

Wskazane wyżej okoliczności sprawiają, iż Obwiniony został pozbawiony możliwości obrony przed Sądem I instancji, co skutkowało koniecznością uchylecia zaskarżonego orzeczenia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji zapewni Obwinionemu możliwość realizacji jego prawa do obrony poprzez zapewnienie możliwości osobistego udziału w wyznaczonej rozprawie.

Niezależnie od powyższego Wyższy Sąd Dyscyplinarny wskazuje, iż opis zarzucanego (przypisanego) Obwinionemu czynu powinien wskazywać miejsce i czas jego popełnienia.

Z uwagi na przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych, temu Sądowi należało pozostawić także rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w zryczałtowanej kwocie 1 800,00 zł, wynikającej z § 1 ust. 1 pkt 2 uchwały Nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.